



פרה אדומה, מי מריבה וערכו של כלל ישראל

הרב ירחם שמשוביץ
רב האוניברסיטה (אוקספורד, תשס"ז)
כיום מלמד בישיבת חורב בירושלים

פרשתנו מהווה בלי ששנים לב לכך קפיצה מהשנה השנית לצאת בני ישראל מארץ מצרים לשנה הארבעים. וקשה להבין מדוע מופיעה פרשת פרה אדומה דוקא כאן במעבר מהשנה השנית לשנה הארבעים ולא מופיעה כסדרה בספר ויקרא, אע"פ שידוע שנאמרה לבני ישראל כבר לפני כן.

על מנת להבין זאת עלינו לשים לב לפרשיות המופיעות בסמוך אליה. בני ישראל נמצאים לפני הכניסה לארץ ישראל וידוע שבכניסתם תהיינה מלחמות וידוע שבמלחמות עלולים להיות הרוגים, דבר שהיינו רוצים להמנע ממנו (ולכן מצווים אנו לקרא ראשית ליושב הארץ לשלום ורק בסירובו תתפתח מלחמה). ופרה אדומה שבאה לטהר את הטמאים שנטמאו בטומאת מת (טומאה מתייחסת לכל מצב של הפסקת חיים - קרי, נידה, מיתה).

על פרשיה זו אפילו שלמה המלך אמר "אמרתי אחכמה והיא נפלאת ממני" ועליה אמר רש"י "חוקה חקקתי גזירה גזרתי ואי אתה רשאי להרהר אחריה". כלומר, לא שאין טעם לדבר ושאי אפשר להבינה בשכלנו, אלא זה שיש אולי יכולת להגיע להבנתה של המצוה או החוקה לא צריך לשנות לך, האדם צריך לקיים את הדברים לא מפני שהבינם והסכים להם, אלא אך ורק מפני שד' אלקיו ציוהו לעשות כן! ואף על פי כן האדם גם מצווה ללמוד ולהבין כל אחד לפי מדרגתו.

ואולם קשה לנו להבין היאך הטהרה של האדם צריכה להביא לטומאה של המטהר את הטמא? וצריכים אנו להתבונן ולראות שאנו נתקלים בדבר זה לכל אורך גאולת ישראל שהבניין עובר דרך הטומאה: תמר ויהודה, רות ובוועז, דוד ובת שבע, בכל אלה הטיהור והתיקון עובר דרך הטומאה.

גם בימינו אנו בבניין מדינת ישראל אנו רואים כמה קלקולים, אך אין אנו מתנתקים ממנה עקב כך, אלא אדרבה מאמצים אנו אותה אל חיקנו ומנסים להשפיע עבותות אהבה ואורה עליה ומקוים שמתוך כך נוכל להשפיע עליה באהבה ובאמונה, ומקוים לזיכוכה המלא עד שלא ידח ממנו נידח במהרה בימינו.

ואולי יש בכאן בבחינת "פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם", להבין מעט בעניין האיש הטהור עליו מוטלת המשימה לטפל בטהרת הכלל שיעד שעל ידי כך הוא עצמו מיטמא. מכאן שההסכמה לסכן את עצמו לטובת הכלל להתגבר על הנטייה המתבטאת ב"רחצתי את רגלי איככה אטנפם" היא המאפשרת את הגאולה ולא השמירה האנוכית על עצמו. שהידיעה של האדם שעליו לפעול למען כלל ישראל, גם במחיר סכנת עצמו ופגיעה בעצמיותו (כדוד המלך שלחם מלחמות ישראל ועקב כך לא יכל לבנות את בית הבחירה, המבטא את השאיפה ל"באו כל בשר יחדיו", על כן לא יכל דוד, שלחם ושפך את דם אויביו, לבנות את הבית המייצג את השלום האוניברסלי).

בחינה זו של הבנת כלל ישראל וערכו היא העומדת בבסיס חטאו של משה רבינו ע"ה (ואמנם זה קשה ודורש ליבון איך יתכן שמשה יכשל בדבר כזה), המתייחס לבני ישראל כאל אוסף של פרטים, כ"קהל" ולא אל בחינת כלל ישראל המתבטאת ב"נצח ישראל שלא ישקר ולא ינחם". זהו מה שגורם לו לסור מדרך האמצע, לכעוס ולקרא לבני ישראל "שמעו נא המורים", וזהו מה שגרם לו להכות את הסלע בחוסר יכולתו לראות את גדולת ישראל באותו הזמן. על כן חשב שאינם ראויים לכך שיוציא הסלע מימיו בדיבור לבדו כי אם ע"י הכאה. והיות ואינו יכל ללמד סנגוריה על ישראל אין הוא יכול להיות זה שמכניסם לארץ.

גם בדורינו יש ועל האדם להקריב את עצמו ואת רצונותיו למען כלל ישראל וישנה סכנה לא להצליח להתרומם מעל המכשולים הקטנים ומעל הנפילות והבעיות של בני הדור, בחינת "ותקצר נפש העם בדרך". אך עלינו לזכור שכולם משתייכים לכלל ישראל ובצירופם של כולם יחד בלא שידח ממנו נידח אזי יכולה להתגלות הגאולה האמיתית והשלמה בביאת גואל צדק בב"א.

לתגובות: yeroham.simsovic@gmail.com

